found in this part of the area, it was determined that some of them are not human, one bear (?) phalanx (claw) being found among them. Obviously the bones and pottery sherds from disturbed cremation 1 were scattered over a wider area. The bones found in this burial are, by their structure, more characteristic of a large animal.

The chance finds that have been collected and the burial assemblages allow the burials or the associated funeral rites to be dated to a later period than the excavated barrows in this cemetery, i.e. to the 8th–10th century. Obviously burials were made in this part of the barrow cemetery somewhat later than those made in the already excavated barrows.

Olegas Ševeliovas

Svironių pilkapynas

2008 m. TIM vykdė Svironių pilkapyno (Vilniaus r.) (A1296) archeologinius tyrinėjimus. Ištirtas vienas ardomas pilkapis.

Svironių pilkapyną, dar vadinamą Prancūzų kapais, 1976 m. rado Adolfas Navarackas. Pilkapynas yra 1,6 km į P nuo Vilniaus–Minsko ir Vilniaus–Medininkų kelių kryžkelės, 400 m į ŠV nuo Vilniaus–Medininkų kelio sankryžos su keliu į Žemaitėlius ir 200 m į V nuo Vilniaus–Medininkų kelio, užtvenktos Svyruonėlės (Solomenkos) upės dešiniajame krante, miške. 300 m į Š yra Akmenės pilkapynas, 1,35 km į ŠV – Mūrininkų piliakalnis. 1980 m. MMT žvalgomosios ekspedicijos metu pilkapyne suskaičiuota apie 60 pilkapių, nutolusių vienas nuo kito nuo 8 iki 15 m. Sampilai yra 6–10 m skersmens ir 0,2–0,6 m aukščio. Kai kuriuose iš jų yra iškasta duobių. Į PR nuo pilkapyno, smėlėtame lauke yra 100x50 m dydžio tamsios žemės sklypas. Spėjama, kad čia yra sunaikintų pilkapių su degintiniais kapais liekanos. Dabar pilkapyno teritorija yra pavirtusi poilsiautojų zona, joje yra daug ke-

1 pav. Svironių pilkapis 1 tyrinėjimų metu iš ŠV pusės. O. Ševeliovo nuotr.

Fig. 1. Svironys barrow 1 during the excavation as viewed from the NW.

2 pav. Svironių pilkapio 1 radiniai: 1 – apkalas, 2 – žiedelio (?) fragmentas, 3 – verpstuko fragmentas, 4–6 – keramikos šukės, 7 – geležies šlakas. O. Ševeliovo nuotr.

Fig. 2. Finds from Svironys barrow 1: 1 – a fitting, 2 – a fragment of a small ring (?), 3 – a fragment of a spindle whorl, 4–6 – pottery sherds, 7 – iron slag.

liukų, laužaviečių, šiukšlių. Anksčiau archeologiniai tyrinėjimai pilkapyno teritorijoje nebuvo atliekami.

Pilkapio 1 sampilas buvo labai suplokštėjęs, apie 0,25 m aukščio. Matoma jo dalis buvo apie 5,5 m skersmens. Griovių aplink pilkapį nesimatė. Tyrinėjimų metu iškasta 7x7 m dydžio perkasa, kurios bendras plotas kartu su išpjovomis buvo 63 m² (1 pav.). Nukasus velėną, atidengtas pilkos žemės sluoksnis, kurio storis centrinėje pilkapio dalyje buvo 60 cm, arčiau pakraščių – 10 cm. Sampilo žemėse aptikta keramikos grublėtu, lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi šukių (71 vienetas), geležies šlako (69 vienetai, 6,13 kg). Sampilo pakraščiuose buvo akmenų vainikas, krautas iš stambių ir vidutinio dydžio akmenų (50x40, 45x30 cm ir panašaus skersmens). Jis buvo geriau išlikęs tik pilkapio P dalyje. Po sampilu atidengtas plonas (3–5 cm storio) pirminio žemės paviršiaus sluoksnis su smulkiais degėsiais. Giliau fiksuotas įžemis – gelsvas smėlis.

Prie pilkapio centro atidengta akmenų konstrukcija ir šviesesnis *kapo* kontūras. Akmenys sudarė tarsi puslankį, išlenktą į Š pusę. Kapas buvo įkastas į įžemį. Duobė buvo

ištęsto ovalo formos, 3,5x1,5 m dydžio. Sprendžiant pagal duobės dydį, kapas turėjo būti griautinis. Centrinėje kapo dalyje buvo sukrauta kelių aukštų akmenų (26x21, 20x17, 15x14 cm ir panašaus skersmens) konstrukcija. Duobės užpilde rasta smulkių keramikos šukių ir geležies šlako fragmentų, pusė molinio verpstuko ir 3 labai smulkūs degintiniai kauliukai. Prie įkapių priskiriami 2 daiktai – geležinio apkalo fragmentas ir vario lydinio žiedelio (?) fragmentas (2 pav.). Griaučių duobėje nerasta.

Perkasos pakraščiuose atidengtas 0,9–1,2 m pločio ir 10–20 cm gylio pilkapio griovys. Jame buvo smulkių akmenų. Kadangi dalis griovio nepateko į perkasos ribas, buvo kasamos išpjovos (bendro 14 m² ploto). P pusėje griovyje buvo 70 cm pločio tarpas. Pilkapio vidinėje dalyje po pirminio paviršiaus sluoksniu fiksuotos dvi 67x65 ir 98x88 cm dydžio beveik taisyklingo apskritimo ir netaisyklingo apskritimo formos duobės. Duobių gylis buvo 20 ir 30 cm, užpildas – pilkos žemės sluoksnis. Vienoje jų aptiktas smukus degintinio kaulo fragmentas. Radinių duobėse neaptikta.

Kadangi sampilo žemėse buvo nemažai keramikos šukių ir geležies šlako, spėta, kad pilkapis galėjo būti supiltas ankstesnės gyvenvietės teritorijoje. Tačiau už pilkapio griovio gyvenvietės pėdsakų neaptikta.

Pagal konstrukciją ir radinius pilkapį galima datuoti viduriniuoju geležies amžiumi.

Svironys barrow cemetery

In 2008, TIM conducted an excavation in Svironys barrow cemetery (Vilnius District). Barrow 1 (63 m²) was excavated (Fig. 1). Its mound was very flattened and about 0.25 m in height. The visible part was about 5.5 m in diameter. The barrow was surrounded by a kerb and a ditch with one small gap. A 3.5 x 1.5 m grave pit with stone constructions was recorded near the barrow's centre. It is conjectured that this was the primary burial. But it contained no skeleton. Three small cremated bones, half a clay spindle whorl (Fig. 2:3), a fragment of an iron fitting (Fig. 2:1), and a fragment of a copper alloy ring (?) (Fig. 2:2) were discovered in the grave pit. A considerable number of pottery sherds with rough, smooth, and brushed surfaces (Fig. 2:4–6) as well as iron slag (Fig. 2:7) were found in both the grave pit and the barrow mound. The barrow can be dated to the Middle Iron Age on the basis of the construction and the finds.

Vykintas Vaitkevičius

Turlojiškių pilkapynas

2008 m. buvo tęsiami 2004 m. pradėti Gudulinės šventvietės, vadinamos Kukaveičiu (Širvintų r., Jauniūnų sen.), aplinkos žvalgymai (žr. *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 305–307; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 488–489).

Žvalgant Turlojiškėse nutiesto kelio link Musės sankasą (195 m ilgio, veda iš žvyrkelio į Plikiškes, atsišakojančio iš plento Vilnius–Širvintos) archeologiškai vertingų radinių nerasta. Tačiau šios išvykos metu pastebėta, jog Turlojiškių pilkapyno teritorijoje esančio magistralinio dujotiekio ruožo paviršius yra nustumdytas. Visame plote buvo daug tarybinio laikotarpio šiukšlių, o dujotiekio ruožo PV pakraštyje, ten, kur jis ribojasi su pušynu, pastebėta degintinių kaulų. Paaiškėjo, jog buldozerio peilis nubraukė paviršines žemes nuo kapo, iš dalies kliudydamas viršutinę jo dalį (1 pav.), o 2–3 cm gylyje tarp degintinių kaulų